

מדינת ישראל

הוועדה לבחינת המדיניות לגבי חלק המדינה המתקבל בעד שימוש של גורמים

פרטיים במשאבי טבע לאומיים

ד' בכסלו התשע"ד
7 בנובמבר 2013
תק. 2014-42753

משתתפים:

פרופ' איתן ששינסקי	יו"ר הוועדה
ד"ר עדי ברנדר	מנהל אגף מקרו-כלכלה ומדיניות בחטיבת המחקר, ב"י
רו"ח עו"ד פרידה ישראלי	המשנה לממונה על כלכלה והכנסות מדינה, משרד האוצר
גלית כהן	סמנכ"ל בכירה לתכנון ופיתוח בר קיימא, המשרד להגנ"ס
עו"ד אבי ליכט	המשנה ליועמ"ש לממשלה, משרד המשפטים
עמית לנג	מנכ"ל, משרד הכלכלה
עו"ד רחל בירנבוים	סגנית היועץ המשפטי לרשות, רשות מקרקעי ישראל
יעל מבורך	סגנית הממונה על התקציבים, אגף תקציבים, משרד האוצר
יוסי וירצבורגר	מנהל מינהל אוצרות טבע, משרד האנרגיה והמים
רו"ח עו"ד משה אשר	מנהל, רשות המיסים בישראל
אורנה הוזמן בכור	מנכ"לית משרד האנרגיה והמים

נציגים:

אהוד אדירי	מרכז הוועדה, אגף התקציבים, משרד האוצר
נורדן שלאבנה	רפרנטית אנרגיה, אגף התקציבים, משרד האוצר
דוד לפלר	מנכ"ל, המשרד להגנ"ס
יובל לסטר	ראש אגף מדיניות והסברה, המשרד להגנ"ס
שארבל שחאדה	מנהל אגף מחצבות ומכרות, מינהל אוצרות טבע, משרד האנרגיה והמים
שמעון כהן	רו"ח, מנהל אגף חשבונאות וכלכלה, מינהל אוצרות טבע, משרד האנרגיה והמים
יאיר אריאלי	עו"ד, לשכה משפטית, משרד האנרגיה והמים
רם אלפיה	לשכת הדובר, משרד האוצר
עומר גנדלר	לשכת הדובר, משרד האוצר
יובל רו	עוזר החשבת הכללית, משרד האוצר
טל וולפסון	יועץ לממונה על כלכלה והכנסות המדינה, משרד האוצר
נתנאל עודד	כלכלן המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראה"מ
ד"ר אוהד קרני	אגף מדיניות סביבתית, המשרד להגנ"ס
מנחם זלוצקי	ראש ענף שטחים פתוחים, המשרד להגנ"ס
שי לובשיס	יועץ מנכ"ל, משרד הכלכלה
יוסי בר ניב	ממונה ארצי למחצבות, רשות מקרקעי ישראל
ערן יעקב	סמנכ"ל בכיר תכנון וכלכלה, רשות המיסים
ירון גולן	עו"ד, לשכה משפטית, משרד האוצר
עמית שפירו	יועץ, המשרד להגנ"ס
דלית זמיר	ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
הגר שאטר	ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
שלומי פיליפ	רו"ח, מנהל תחום תכנון ומדיניות, רשות המיסים
ורד טננבוים	רו"ח, מנהלת תחום בכירה לתכנון ומדיניות, רשות המיסים
רועי לוי	יועץ, רשות המיסים
רחל גדסי	רו"ח, מנהלת תחום, רשות המיסים
ניר וילנר	עו"ד, לשכה משפטית, רשות המיסים והביוב
גלעד פרננדז	סמנכ"ל כלכלה, רשות המיסים והביוב
שרון נוסבוים	חטיבת אסדרה, רשות המיסים והביוב

רשמה: גב' נורדן שלאבנה, רפרנטית אנרגיה

ישיבה מס': 6

תאריך הישיבה : 20.10.2013

סיכום דיון הוועדה לבחינת המדיניות לגבי חלק המדינה המתקבל בעד השימוש של גורמים פרטיים במשאבי טבע לאומיים - ישיבה מס' 6

על סדר היום :

1. מר אודי אדירי-

- מועדי ישיבות הבאות
- סדר יום הצגת העמדות

2. מים מינרליים- גלעד פרננדס, שרון נוסבוים וניר וילנר, רשות המים (ראה מצגת מצורפת)-

- ישנן שלוש חברות העוסקות בתחום המים המינרליים. האחת מפיקה עצמאית (עין גדי) ושתי האחרות (נביעות ומי עדן) מקבלות מים מחברת מקורות. על פי החקיקה הקיימת לרשות המים אין חובה להקצות מים ממקור ספציפי. ככלל, מקור מים הוא מקור מתחדש מדי שנה כל עוד בוצע בו שימוש בהתאם למגבלות ההידרולוגיות. לעמדתנו השימוש במשאבי מדינה אינו בהכרח כלפי מים מינרליים בלבד אלא נכון בכל מקום בו מייחדים מים ממקור מסוים. לא רק חברות המים המינרליים כמו מי עדן נביעות ועין גדי מבקשות מים ממקור ספציפי, כמוהן ישנן מפעלים בישראל כגון נייר חדרה, מפעלי אינטל קריית גת, מפעלים למוצרי שתיה, מרחצאות (חמי יואב, חמת גדר) ועוד.
- ישנה גם השאלה האם למסות את המקור או את המוצר שכן המים המינרליים יכולים להופיע בתצורות שונות. ברגע שמפעל למים מינרליים מוסיף תמצית טעם הרי שהמוצר כבר לא נמכר כמים מינרליים אך עדיין בראייה של משאבי מדינה הוא מגיע ממקור ספציפי לבקשת החברה.
- יש לזכור כי המים המגיעים לבתים, במקרים מסוימים, הם מאותו מקור אליו מגיעים המים לחברות המים המינרליים שאורזות את המים בבקבוק ומוכרות אותו לציבור.
- התחרות למים מינרליים כיום היא מול מתקני הבר (תמי 4, אלקטרה וכו') החדשים שנמכרים לצרכן בעלות נמוכה מהמים בבקבוקים אך עדיין במחיר גבוה הרבה יותר ממי הברז בבתיים.
- מים מינרליים למעשה הם מים שמשרד הבריאות קובע איזה תהליך עליהם לעבור מרגע השאיבה או למעשה איזה תהליך אסור שיעברו. על מנת שיוכלו להיקרא "מים מינרליים" משרד הבריאות אוסר על החברות להעביר את המים תהליכים מסוימים, לדוגמה טיפול בכלור כפי שנעשה בשימוש לאספקה לבית. אם יעברו טיפול שכזה המים לא יקבלו את אישור משרד הבריאות ולא יוכלו להיקרא מים מינרליים. הסתמכות על מקור מסוים יכולה להיות בעייתית לחברות. שכן, במקרה בו מקור מים זהם (נמצאו מזהמים במים) הציבור עובר למקור מים אחר ואילו מי שכל ייצורו נסמך על מקור המים (לדוגמא – מילוי בקבוקי מים מינרליים) למעשה מפסיק את הייצור.

- נדירות - בעבר מים היו מופקים ממעיינות, היום על פי תקנות משרד הבריאות גם אספקה מקידוח מאושרת כמקור מים מינרליים (בתנאים מסוימים). על הבקבוקים של החברות ניתן לראות שלא כתוב מעיין אלא "קידוח X".
 - קידוח "החולה 7" לדוגמה, מפיק 4 מיליון קוב בשנה אשר מתוכם 300,000 קוב המהווים 7.5% מיועדים לנביעות שמבקבת את המים ומוכרת אותם לצרכנים על המדף בסופר בעוד מאותו הקידוח, רוב המים מובלים לקריית שמונה וישובים נוספים באצבע הגליל.
 - מאחר ולא מדובר בכמות גדולה של מים המיועדים למים מינרליים במידה והמלצות הוועדה יהיו להעלות את התמלוג יש לבחור במנגנון מיסוי פשוט שאינו דורש עלויות עסקה מהרגולטור הגבוהות מהרווח הצפוי לציבור.
 - היטל הפקה - משולם על ידי צרכן מפיק את המים בעצמו. צרכן שיש לו רישיון הפקה משלם היטל משתנה הנגזר מתעריף הייחוס של חברת מקורות. מטרת ההיטל, בין היתר, היא "ליישר קו" בין המפיק העצמאי לתעריף של מקורות.
 - מפעלי ים המלח - לצורך פעילות המפעלים, עושים שימוש במים פוסילים, מים מליחים מאד הנשאבים מקידוחים באזור ואינם משלמים היטלי הפקה לאוצר המדינה אך הם מפיקים לפי משטר הקצבות מפוקח.
 - עמדת רשות המים - תשלום נוסף על דרישת מים ממקור ספציפי, המגלם את עלות ייחוד האספקה מאותו מקור, וכך ניתן יהיה להוריד את התעריף ללקוחות שלא מבקשים מים ממקור כזה או אחר.
3. עולם המס - משה אשר, מנהל רשות המיסים (ראה מצגת מצורפת)-
- שיטת המיסוי בישראל - שיטת המיסוי בישראל היא שיטה פרסונאלית. תושב ישראל חייב במס בישראל על הכנסה שהפיק בישראל ובחו"ל. תושב חוץ חייב במס רק על הפקת הכנסה בישראל, לדוגמה חברה זרה בישראל משלמת מס חברות לרשות המיסים.
 - שיעורי המס בישראל-
 - מס חברות – בשנת 2013 מס החברות עמד על 25%. החל משנת 2014 מס החברות עומד על – 26.5%. בנוסף, בעת משיכת דיבידנדים מהחברה יחול מס דיבידנד בשיעור 25%, ו-30% מס במקרה ומקבל הדיבידנדים מחזיק 10% ומעלה בחברה.
 - המס על יחידים - מס פרוגרסיבי. ביחס לעולם המיקום של ישראל דומה לאירופה אך בישראל המעבר בין מדרגות המס מהיר יותר וביחד עם הביטוח הלאומי שיעורי המס בישראל גבוהים.
 - חוק עידוד השקעות הון-
 - קיימים מספר מסלולים בחוק בהתאם לאזורי הפיתוח (כמפורט במתווה במצגת המצורפת) המסלולים האלו מסתיימים תוך מספר שנים נתון מלכתחילה. המשמעות היא שמפעל שתקע את יתדותיו בארץ ימשיך לפעול בארץ ולשלם מס חברות בישראל.

- בתיקון 68 לחוק שתחולתו מינואר 2011, נקבעו שיעורי מס נמוכים למפעל מועדף (ללא פטור ממס).
- החל מתיקון 60 לחוק שתחולתו משנת 2004, הוחרגו אוצרות טבע מחוק זה מאחר ומטרת החוק, בין היתר, היא לעודד חברות להישאר בישראל או להגיע אליה, הרי שאין נפקות בלעודד חברות שפעילותן מבוססת על משאב טבע בישראל להגיע או להישאר בישראל.
- דוח מאוחד - הטבה נוספת המאפשרת לחברות תעשייתיות שעומדות בתנאי חוק עידוד תעשייה מסים להגיש דוח מאוחד של חברה אם וחברה בת ולקזז הפסד שנוצר באחת החברות מרווח בחברה השנייה.
- משאבי טבע - נעשתה בחינה של תאגידים המשלמים תמלוגים למדינה בין הפקה של משאבי טבע. מבחינת הנתונים הפיננסיים של החברות הפועלות בענפי החול, החצץ והכימיקלים עולה כי לחברות בענף רווחים גבוהים. רווחיות גבוהה במיוחד באשלג. יחד עם זאת עולה כי חלקה של המדינה בענף הכימיקלים נמוך בהשוואה לזה שבחול ובחצץ (הבחינה בוססה על סך כל מס החברות והתמלוגים המשולמים).
- בדבריו עשה משה אשר הבחנה בין מיסוי הרנטה הכלכלית העודפת, מהפקת משאבי הטבע, במטרה להשיג תמורה הולמת לציבור עבור ניצול המשאבים של המדינה, לעומת מיסוי ירוק אשר מטרתו היא להפנים את הנזקים הסביבתיים הנגרמים כתוצאה מהפקת משאבי הטבע.